

❖ **איך מקדשים יו"ט?**

1. תלמוד בבלי מסכת בבא בתרא דף קכא עמוד א
מועדי ה' צריכין קידוש בית דין, שבת בראשית אינה צריכה קידוש בית דין

2. רש"י מסכת ביצה דף יז עמוד א

ואילו לא נתקדשו ישראל - לא היו קובעים חדשים וקוראין מועדים בבית דין.

3. חידושי הריטב"א מסכת בבא בתרא דף קכא עמוד א

מועדי ה' צריכין קידוש ב"ד. פירש רבינו שמואל ז"ל שאין המועדות עצמן צריכין קידוש ב"ד אלא שיקדשו החדשים שבהן תלויים המועדות, ור"ח ז"ל כתב מועדי ה' צריכין קידוש ב"ד כי משה רבנו קדשם שנאמר וידבר משה את מועדי ה' דבור זה קדוש המועדות הוא מפי משה (מ"מ) [ש"מ] שהמועדות צריכין קידוש ב"ד לקובעם ולומר המועד ביום זה המקודש, ע"כ לשונו ז"ל, ואינו מתחוויר.

❖ **שבת כמקדש ישראל?**

4. שיעורים לזכר אבא מרי ז"ל – מצות קידוש, עמוד קמא

קדושת שבת קדמה לבחירת ישראל, והיא מתמצעת בין ישראל לקב"ה המקדש את השבת הוא הקב"ה, והמקדש ישראל הוא הקב"ה – ואת השני על ידי הראשון. כיצד הוא מקדש את ישראל? על ידי נתינת השבת להם. בלי קדושת השבת ישראל לא היו מתקדשים. לכן ניתנה שבת במרה, והתורה הזכירה בלוחות שניות "על כן צוה ה' אלקיך" – דהיינו, כדברי הגמרא בסנהדרין (נו, ב) "כאשר צוה במרה – לרמוז כי על ידי נתינתה במרה התחיל תהליך קידוש עם ישראל שנתסיים כולו בסיני.

5. תלמוד בבלי מסכת חולין דף ה עמוד א

מכאן אמרו: מקבלין קרבנות מפושעי ישראל כדי שיחזרו בהן בתשובה, חוץ מן המומר ומנסך את היין ומחלל שבתות בפרהסיא... האי מומר היכי דמי? אי מומר לכל התורה כולה, היינו רישא! ואי מומר לדבר אחד, קשיא מציעתא! אלא לאו הכי קאמר: חוץ מן המומר לנסך את היין ולחלל שבתות בפרהסיא, אלמא מומר לעבודת כוכבים הוה מומר לכל התורה כולה

6. רמב"ם הלכות שבת פרק ל הלכה טו

השבת ועבודה זרה כל אחת משתיהן שקולה כנגד שאר כל מצות התורה, והשבת היא האות שבין הקדוש ברוך הוא ובינינו לעולם, לפיכך כל העובר על שאר המצות הרי הוא בכלל רשעי ישראל, אבל מחלל שבת בפרהסיא הרי הוא כעובד עבודה זרה ושניהם כגוים לכל דבריהם. לפיכך משבח הנביא ואומר +ישעיהו נ"ו+ אשרי אנוש יעשה זאת ובן אדם יחזיק בה שומר שבת מחללו וגוי, וכל השומר את השבת כהלכתה ומכבדה ומענגה כפי כחו כבר מפורש בקבלה שכרו בעולם הזה יתר על השכר הצפון לעולם הבא

7. ר' סולוציק (שם) עמוד קמ

הביטוי "אשרי אנוש" מורה על בדרגת יותר גבוהה בקדושת אנוש מישראל הזוכה לתוספת בלות שם אנוש נבחר...ונראה כי זה פירוש המושג "נשמה יתירה"

8. ראש יוסף מסכת ביצה דף יז עמוד א

גמרא מקדש השבת וישראל והזמנים. דאי אין ישראל אין שבת ומי ישמור אותו מ"מ אין חותמין בשתיים אלא מקדש ישראל דהם מקדשים לזמנים אבל שבת מקודש ועומד בלא ישראל.

❖ **ישראל מקדש שבת?**

9. צ"ח מסכת ביצה דף יז עמוד א

והיה סבור שגם שבת תלוי בקדושת ישראל ואין כאן חתימה בשתיים.

10. מרומי שדה מסכת ביצה דף יז עמוד א

קשה לי להאי תנא דלית ליה סברא דשבת מקדשא וקיימא, א"כ נימא בכל שבת מקדש ישראל והשבת, ומאי איריא דוקא בשבת שחל ביום טוב. ונראה עפ"י הא דא"י בזבחים דף צ"א א' דקדושת מועד מהני גם על שבת, ועיין שם ברש"י ז"ל בד"ה מוספי כו'. אם כן מבואר דמיתוסף מקדושת יום טוב על קדושת השבת, ומשו"ה ס"ל דשייך לברך מקדש ישראל והשבת והזמנים [מצד ההוספה], משא"כ בכל שבתות. ואנן לא קיי"ל הכי, אלא שאין לברך על הוספה זו, רק על עיקר קדושת השבת:

11. תלמוד בבלי מסכת זבחים דף צ עמוד ב

גמ'. איבעיא להו: תדיר ומקודש, איזה מהם קודם? תדיר קודם משום דתדיר, או דלמא מקודש קדים דקדיש? תא שמע: תמידין קודמין למוספין, ואף ע"ג דמוספין קדישי. אטו שבת למוספין אהנאי, לתמידין לא אהנאי?

12. רש"י מסכת זבחים דף צא עמוד א

לתמידין לא אהנאי - כיון דהאידינא קריבין אם כן שם שבת עליהם.

13. תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת פסחים פרק י הלכה ב

אמר רבי יוסי בי רבי בון נהגין תמן במקום שאין יין שליח ציבור יורד לפני התיבה ואומר ברכה אחת מעין שבע וחותרם מקדש ישראל ויום השבת:

14. רמב"ם הלכות שבת פרק כט הלכה יח

כשם שמקדשין בלילי שבת ומבדילין במוצאי שבת כך מקדשין בלילי ימים טובים ומבדילין במוצאי יום הכפורים שכולם שבתות ה' הן

15. סיכום הגרי"ד בשיעורים לזכר אבא מרי ז"ל "קידוש כמקדש שבת", והררי קדם חלק ב סימן סד

לשבת שיש שני פנים – הקדושה שהיא זכר למעשה בראשית, שהיא קדושה וקיימא (לוחות הראשונות), והקדושה שהיא זכר ליציאת מצרים (לוחות השניות). מצד הקדושה השניה שבת היא "תחילה למקראי קדש" וקשורה ושאר ימים טובים. "כנסת ישראל משתתפת עם הקב"ה בשיכול קדושת היום כיום שבת בראשית וכיום טוב ומקרא קודש."

16. רמב"ן שמות פרק כ פסוק ח
לפי שכל הטעונים קדוש מתקדשים בכניסתן פעם אחת, כגון קדוש החדש, וקדוש היובל,

17. מהר"ם חלאווה פסחים קה עמוד ב
בכניסתו כדרך שבי"ד מקדשין המועדים

18. תלמוד בבלי מסכת שבת דף סט עמוד ב
אמר רב הונא: היה מהלך (בדרך או) במדבר, ואינו יודע אימתי שבת - מונה ששה ימים ומשמר יום אחד. חייא בר רב אומר: משמר יום אחד ומונה ששה... אמר רבא: בכל יום ויום עושה לו כדי פרנסתו, [בר מההוא יומא]. וההוא יומא לימות? דעביד מאתמול שתי פרנסות. ודילמא מאתמול שבת הואי! - אלא: כל יום ויום עושה לו פרנסתו, אפילו ההוא יומא. וההוא יומא במאי מינכר ליה - בקידושא ואבדלתא.

19. בית הבחירה למאירי מסכת שבת דף סט עמוד ב
ואין זה הלכה אלא לזכרון בעלמא שיהא לו יום חלוק משאר הימים שלא תשתכח ממנו תורת שבת

20. שו"ת רדב"ז חלק א סימן עו
שאלת ממני אודיעך דעתי בענין השבת כי יש חילוק/חילוק/ גדול בין השוכנים במזרח לשוכנים במערב ונמצא שמה שהוא לאלו שבת הוי לאלו חול:

תשובה דע כי שאלה זו נבוכו בה רבים ונכבדים אבל אודיעך דעתי בה דע כי השבת נמסרה לכל אחד מישראל שנאמר כי אות הוא /היא/ ביני וביניכם וכמו שאות הברית הוא לכל א' וא' כן השבת נמסר לכל א' וא' וכיון שהשבת נמסר לכל א' בכל מקום שהוא מונה ששה ימים ובסוף הששה עושה שבת שהוא זכר למעשה בראשית שנאמר כי ששת ימים עשה ה' וגו' שאם אין אתה אומר כן אפילו בארץ ישראל יש חילוק קצת: ואפי' תרצה לומר שע"י התוספת שאנו מוסיפין בכניסתו/בכניסתו/ וביציאתו מתוקן מ"מ התוספת הזה דאורייתא היא ונמצא שאין כל בני א"י שוין בתוספת זה... וגדולה מזו אמרו המהלך במדבר...

21. מגיד מישרים פרשת משפטים
כי תקנה עבד עברי וכו' – מאחר שאין השמיטה מוציאתו למה יוצא בשנה השביעית? אבל סוד הענין תלוי במה שאמרו חז"ל המהלך במדבר...

❖ יום טוב כשבת?

22. שולחן ערוך אורח חיים הלכות פסח סימן תפז סעיף א
סדר היום, ערבית ושחרית ומנחה אומר שלש ראשונות ושלש אחרונות וקדושת היום באמצע אתה בחרתנו וכו' ותתן לנו ה' אלהינו את יום חג המצות הזה את יום טוב מקרא קדש הזה, (וע"ל סימן ת"צ סעיף ג'), זמן חרותנו, יעלה ויבא, והשיאנו וחותם: מקדש ישראל והזמנים; ואם אמר: מקדש השבת, וחזר בו תוך כדי דיבור, יצא אחרי שהוא יודע שהוא יום טוב. ואם חל בשבת אומר: את יום המנוח הזה ואת יום חג המצות הזה, וחותם: מקדש השבת וישראל והזמנים; ואין אומרים ברכת מעין שבע.

23. ביאור הלכה סימן תפז סעיף א ד"ה * מקדש השבת

* מקדש השבת וישראל והזמנים - וכתב הכנה"ג דבדיעבד אם חתם רק בשל יום טוב יצא כיון שהזכיר שבת באמצע והפרי"ח ועוד כמה פוסקים חולקים עליו דבין שהזכיר שבת לבד או יום טוב לבד לא יצא כיון ששינה החתימה ממטבע שטבעו חכמים ולעני"ד היה נראה לחלק דאם דילג של שבת לא יצא ואם דילג של יום טוב יצא... ולפ"ז יש חילוק בין שבת ויו"ט דאם דילג בשל יום טוב יצא אבל דילג של שבת לא יצא דעיקר נוסח הברכה הוא של שבת ומה שסיים בשל יום טוב לא הועיל כלום וכאלו לא חתם כלל דבודאי לא יצא אכן הח"א כתב דבכל אופן יצא ואסתייע זה מן הירושלמי דהיכי דהברכה כולל שני דברים וסיים בשל אחת יצא... וצ"ע למעשה אכן אם סיים בשל שבת לחוד והתחיל רצה בודאי א"צ לחזור:

24. שו"ת בצל החכמה חלק ה סימן קכד (ודיון ארוך בסימן קכה)

(טו) [אחר זמן רב ראיתי בספי' העמק שאלה (שאילתא ח' אות י') שכי' דברור דבתפלה וברכות הולכין אחר לשון בני אדם, ועיקר ראיתו מהא דקיי"ל בשו"ע או"ח סי' תפ"ז שאם סיים בתפלת המועד מקדש השבת לא יצא, אף דבלישנא דקרא גם יום טוב איקרי שבת, אעפ"כ לפי שבלשון בני אדם אין קורין ליו"ט שבת לא יצא

25. בזה מסביר משנת יעב"ץ (או"ח לח) למה אומרים קידוש ביו"ט לשיטת הרמב"ם, וזה חיוב דאורייתא

26. יו"ט שחל להיות בשבת – קדושה אחת או שתי קדושות (משנת יעב"ץ שם) – אולי זה מסביר סדר הגמרא. הוא גם מסביר ככה מח' אם מותר לבשל מיו"ט לשבת

27. כסף משנה הלכות תפילה ונשיאת כפים פרק ב הלכה יא

ולפיכך נראה שרבינו היה מפרש ומסיים בשל שבת לא לענין חתימה קאמר אלא שאומר איזה ענין של שבת כמו ישמחו במלכותך וכו' וכדומה והאי ברייתא לא דברה בענין החתימה אלא מדאותביה לוי לרבי מקדש השבת וישראל וראשי חדשים אלמא הכי בעי מחותם וה"ה לחש"מ כמ"ש: